

**Toezicht op de kwaliteitstoetsing
van de schippersinternaten
Rapportage
voor de minister voor Jeugd en Gezin**

Inhoudsopgave

Inleiding	5
Hoofdstuk 1 Oordeel en onderbouwing	7
1.1 Oordeel over de kwaliteitstoets schippersinternaten	7
1.2 Onderbouwing van het oordeel	7
Hoofdstuk 2 Aanbeveling.....	11
Bijlage Bronvermelding	13

Inleiding

In 2005 heeft de Inspectie jeugdzorg op verzoek van het ministerie van VWS onderzoek gedaan naar het kwaliteitsbeleid van de sector schippersinternaten, ook al zijn de schippersinternaten geen instellingen voor jeugdzorg. Het ministerie wilde namelijk een onafhankelijk beeld van de kwaliteit van de sector schipperinternaten.

De inspectie heeft in overleg met het ministerie haar onderzoek in 2005 toegespitst op de vraag of het kwaliteitsbeleid van de sector de veiligheid van de cliënt dient.

Daarvoor heeft de inspectie het beleid van CENSIS (de Centrale Stichting van Internaten voor Schippers- en kermisjeugd) en de *interne* kwaliteitstoetsing door CENSIS in de schippersinternaten geanalyseerd.

Ook heeft de inspectie de *externe* kwaliteitstoetsing die het bedrijf Syntax BV in opdracht van CENSIS heeft verricht, beoordeeld.

Daarnaast heeft de inspectie onderzoek gedaan in enige internaten, om te zien of de cliënt in de dagelijkse praktijk zichtbaar iets aan het kwaliteitsbeleid heeft.

In het rapport van het onderzoek¹ heeft de inspectie het ministerie van VWS aanbevolen om onafhankelijk toezicht te regelen op de werking van het kwaliteitssysteem van de sector schippersinternaten.

Over het te regelen toezicht hebben ministerie en inspectie overleg gevoerd. Ministerie en inspectie hebben in 2007 afgesproken dat de Inspectie jeugdzorg, net als in 2005 is gebeurd, in 2008 de kwaliteitstoetsing die CENSIS en een extern bureau periodiek in de sector schippersinternaten verrichten beoordeelt.²

De voorliggende rapportage bevat in hoofdstuk 1 het oordeel van de inspectie over de kwaliteitstoetsing van de sector. In hoofdstuk 2 doet de inspectie een aanbeveling aan de minister voor Jeugd en Gezin.

¹ "Veilige vaart? Onderzoek naar de kwaliteit van de sector schippersinternaten". Inspectie jeugdzorg. Utrecht, augustus 2005.

² Brief aangaande sector schippersinternaten van de minister voor Jeugd en Gezin aan de Tweede Kamer, DJB-CB-U-2803070, 15 oktober 2007.

Hoofdstuk 1 Oordeel en onderbouwing

Dit hoofdstuk begint met het oordeel van de inspectie over de kwaliteitstoetsing van de schippersinternaten.

Daarna volgt de onderbouwing van het oordeel; dit deel is onderverdeeld in paragrafen over de eisen aan het kwaliteitsbeleid van de schippersinternaten en over de externe kwaliteitstoets.

1.1 Oordeel over de kwaliteitstoets schippersinternaten

Het oordeel van de inspectie luidt dat de externe toets van de kwaliteit in de sector schippersinternaten zorgvuldig is, maar dat er geen minimum kwaliteitseisen zijn.

Met andere woorden: er zijn wel normen, maar noch de externe kwaliteitsbeoordelaar Syntax noch CENSIS heeft geformuleerd in hoeverre de schippersinternaten minimaal moeten voldoen aan deze normen. In het rapport "Veilige vaart" heeft de inspectie aan CENSIS aanbevolen om nog in 2005 de normstelling voor de zeven kwaliteitsaspecten vast te stellen.³ Dit is niet gebeurd, althans er zijn nog geen minimum kwaliteitseisen.

Ook constateert de inspectie dat CENSIS een andere aanbeveling van de inspectie uit 2005 nog niet heeft uitgevoerd: CENSIS heeft het thema veiligheid, zoals gedefinieerd in het inspectieonderzoek van 2005, nog niet verwerkt in het kwaliteitsbeleid en in de daaraan gerelateerde kwaliteitsmetingen.⁴

1.2 Onderbouwing van het oordeel

Eisen aan het kwaliteitsbeleid van de schippersinternaten

Subsidieregeling

Het ministerie heeft, net als in eerdere regelingen, in de huidige Subsidieregeling schippersinternaten⁵, de bepaling opgenomen dat de subsidieontvanger driejaarlijks aan de minister rapporteert over de kwaliteit en de kwaliteitsontwikkeling van de huisvesting, verzorging en opvoeding van kinderen in internaten en pleeggezinnen op basis van een rapportage van een onafhankelijke derde. De subsidieontvanger is sinds 28 december 2000 de Centrale Stichting van Internaten voor Schippers- en kermisjeugd, CENSIS.

Kwaliteitsbeleid

CENSIS ziet volgens de subsidieregeling toe op de naleving van het kwaliteitsbeleid door de internaten.

³ Veilige vaart, p. 30.

⁴ Veilige vaart, p. 29.

⁵ Staatscourant 22 november 2006, 214, p.23.

Aandachtspunten in het kwaliteitsbeleid moeten zijn:

- de kwaliteit van de verzorging;
- de kwaliteit van de huisvesting;
- het niveau van de begeleiding;
- de kwaliteit van het personeel;
- de hoeveelheid personeel in relatie tot de groepsgrootte;
- inspraakmogelijkheden en de regeling van klachten.

Verder stelde de toenmalige staatssecretaris dat het kabinet zich ervan bewust is dat de levensbeschouwelijke uitgangspunten waarop zeer vele internaten hun beleid wensen te baseren, voor tal van ouders een wezenlijk onderdeel van de kwaliteit van de verzorging en opvoeding binnen de instelling vormen.⁶

Door periodiek te rapporteren aan de minister geeft CENSIS inzicht in het kwaliteitsbeleid en de kwaliteitsontwikkeling van de huisvesting, verzorging en opvoeding van de kinderen.

Kwaliteitsmeting

In maart 2001 is de blauwdruk voor een kwaliteitssysteem van de schipperinternaten verschenen.⁷

In de blauwdruk zijn de uitgangspunten, de doelstellingen en de reikwijdte van het kwaliteitssysteem vastgesteld. In de blauwdruk wordt een interne kwaliteitsmeting en een externe kwaliteitstoetsing aangekondigd.

De eerste interne kwaliteitsmeting heeft plaatsgevonden in 2001, de tweede in 2007. De eerste externe (nul)toets is verricht door E & M Syntax BV en gepubliceerd in september 2002, de tweede, eveneens van Syntax, is gehouden in 2007 en gepubliceerd in 2008.

Externe kwaliteitstoets

Oordeel inspectie 2005

De Inspectie jeugdzorg heeft in het rapport "Veilige vaart" een oordeel uitgesproken over de externe kwaliteitsbeoordeling door Syntax. De verwachting van de inspectie was dat de externe kwaliteitsbeoordeling toetsbare indicatoren bevat voor alle genoemde kwaliteitsaspecten. Het oordeel van de inspectie luidde dat de externe kwaliteitsbeoordeling van Syntax voldoet aan deze verwachting. Verder constateerde de inspectie dat CENSIS gebruik heeft gemaakt van de externe kwaliteitsbeoordeling om het kwaliteitssysteem van de sector te verbeteren.⁸

Oordeel inspectie 2008

De inspectie heeft ook de externe kwaliteitstoets van Syntax van 2007 (gepubliceerd in 2008) geanalyseerd. De toets is vrijwel gelijk aan de toets van Syntax uit 2002. Net als in 2002 noemt Syntax voor elk van de zeven onderscheiden kwaliteitsgebieden normen. Alle normen zijn dezelfde

⁶ Tweede Kamer, vergaderjaar 1999-2000, 27 240, nr. 1.

⁷ Kwaliteitssysteem van de sector Schippersinternaten, Blauwdruk Kwaliteitssysteem, Werkgroep kwaliteit. Ede CENSIS Begeleidingsorgaan, maart 2001. In de werkgroep zaten vertegenwoordigers van het ministerie van VWS, van CENSIS, van de ouders en van de Inspectie jeugdzorg.

⁸ Veilige vaart, p. 27.

als in 2002 met één uitzondering. Syntax vergelijkt de resultaten uit 2007 met die uit 2002, de nulmeting.

De externe kwaliteitsbeoordeling voldoet dus nog steeds aan de verwachting van de inspectie.

Normstelling

Syntax heeft in beide externe toetsingen een uitvoerig onderzoek gedaan. Syntax heeft hiervoor (schrijft zij in 2002) voorlopige kwaliteitsnormen opgesteld, er staat: "Omdat er vooralsnog geen normen zijn vastgesteld voor de zeven onderscheiden kwaliteitsgebieden, zal in eerste instantie gewerkt moeten worden met voorlopige normen. Deze voorlopige normen zijn mede gebaseerd op het kwaliteitssysteem dat in de jeugdzorg is ontwikkeld (VOG, 1999, Bransen e.a. 2000), het onderzoek naar de pedagogische kwaliteit van internaten voor schipperskinderen dat door COJ is uitgevoerd (Van den Bogaart e.a., 1998) en de resultaten van de studiedagen die in 2001 door het begeleidingsorgaan van CENSIS in de sector zijn gehouden. Deze voorlopige normen zullen op basis van de nultoetsing worden aangevuld, verfijnd en/of bijgesteld."⁹ In de externe toets van 2007 schrijft Syntax dat voor de zeven onderscheiden kwaliteitsgebieden normen zijn vastgesteld.

Opzet van de externe kwaliteitstoets

De basis van het onderzoek van Syntax is een enquête voor de directies van de internaten. De enquête bevat de normen en bestaat uit items die meestal drieledig zijn: is iets aanwezig, staat het op papier en kan het worden aangetoond. Syntax heeft de directies gevraagd om relevant materiaal ter staving van de gegeven antwoorden mee te sturen.

Ter controle bevat het onderzoek een enquête voor medewerkers, die vrijwel dezelfde inhoud heeft als die voor de directies. Aanvullend is gebruik gemaakt van een enquête voor kinderen en een enquête voor ouders. Deze laatste twee hebben een andere structuur dan die voor de directies en medewerkers; deze gaan vooral in op de tevredenheid over de onderscheiden kwaliteitsaspecten.

⁹ De kwaliteit van de internaten voor kinderen van schippers en kermisexploitanten. Resultaten van de toetsing in 2002. E & M Syntax BV, september 2002. p. 6.

Hoofdstuk 2 Aanbeveling

De inspectie doet de aanbeveling aan het ministerie voor Jeugd en Gezin om CENSIS de opdracht te geven om:

- *te formuleren wat minimaal aan kwaliteit vereist is in de schippersinternaten;*
- *het thema veiligheid, zoals gedefinieerd in het inspectieonderzoek van 2005, te verwerken in het kwaliteitsbeleid en in de daaraan gerelateerde kwaliteitsmetingen.*

De inspectie wil graag geïnformeerd worden over de resultaten van de aanbeveling.

Bijlage Bronvermelding

Syntax

- De kwaliteit van de internaten voor kinderen van schippers en kermisexploitanten. Resultaten van de nultoetsing in 2002. P.H.M. van den Bogaart. E & M Syntax BV, september 2002.
- De kwaliteit van de internaten voor kinderen van schippers en kermisexploitanten. Resultaten van de toetsing in 2007. P.H.M. van den Bogaart, E & M Syntax BV, februari 2008.

CENSIS

- Rapportage Interne Toetsing Kwaliteit van de sector internaten voor Schippers- en Kermiskinderen. Eindverslag CENSIS BO. Ede, mei 2005.
- Rapportage 2^e Interne Toetsing Kwaliteit (+ vergelijking 2004-2007) van de sector internaten voor Schippers- en Kermiskinderen. CENSIS BO. Ede, 2007.

Inspectie jeugdzorg

- Veilige vaart? Onderzoek naar de kwaliteit van de sector schippersinternaten. Inspectie jeugdzorg. Utrecht, augustus 2005.

Ministerie VWS e.a.

- Kwaliteitssysteem van de sector Schippersinternaten. Blauwdruk Kwaliteitssysteem, Werkgroep kwaliteit, Ede, CENSIS, maart 2001.

Ministerie voor Jeugd & Gezin

- Brieven aangaande sector schippersinternaten. Minister voor Jeugd en Gezin aan Tweede Kamer. DJB-CB-U-2803070, 15 oktober 2007.
- Brief verhoging subsidie schippersinternaten. Minister voor Jeugd en Gezin aan Tweede Kamer. JZ/LJ-2844001, 12 juni 2008.

Staatscourant

- Staatscourant 22 november 2006, 214, p.23. Subsidieregeling schippersinternaten.